

cum periculo salutis æternæ morituri. Interim etiam tunc, secluso alio erroris, et perversionis periculo, posse simplicem sacerdotem absolvere, probabile censent auctores, quos refert Barbosa, part. 2, de Offic. et potestat. episc. Alleg. 25, n. 79, et Diana, part. 1, tract. V, Resol. 5, et part. IV, tract. IV, Resolut. 161. Ratio est, quia concilium Tridentinum nullas apposuit glossas et limitationes de absentia vel presentia proprii parochi, aut confessarii approbati, sed loquitur absolute; ergo neque nos debemus limitationem apponere, aut favorem pro eo articulo amplissime fidelibus præstitum restringere.

410. *Cautione tamen præstita de stando Ecclesie mandatis, et præstanda satisfactione.* — Secunda pars responsionis n. 407 datæ, quæ hoc extendit ad probabile periculum mortis, est communior doctorum apud Barboeam loc. cit. n. 81; Dianamque, part. I, tract. de Conclavi, resol. 32, qui plurimos alios citant. Ratio est, quia licet in rigore sit differentia inter articulum et periculum mortis (nam articulus mortis proprie dicitur quando ex ægritudine prudenter timetur mors: periculum vero mortis, cum datur occasio, in qua frequenter homines pereunt, ut in conflictu bellico, in periculosa navigatione, et hujusmodi) in præsentia tamen materia idem est articulus mortis, et probabile periculum ejusdem: nam morale periculum in malis ita existimari et vitari debet, sicut eventus ipse, juxta illud Ecclesiastici, III: Qui amat periculum, peribit in illo.

411. Tertia tandem pars, dummodo de stando Ecclesie mandatis, etc. Constat imprimis ex Bulla Cœnæ Domini, ibi: « Nisi in mortis articulo constitutus, nec etiam tunc nisi de stando Ecclesie mandatis et satisfaciendo cautione præstita absolvi possit. » Concordat c. de Cætero, c. Ea noscitur et c. Quamvis, et c. Quod de his, de Sent. excom. ubi præcipitur, ut absolutis tempore infirmitatis, vel ob aliud impedimentum adeundi Papam, sub juramento injungatur, in cessante impedimento vel infirmitate, ad Apostolicam Sedem, vel ejus legatum accedant, mandatum ipsius humiliter suscepturi, simulque juxta facultatem his, quibus per eos constiterit injurias irrogatas, satisfaciant.

412. Quinimo c. Eos, qui de Sentent. excommun. statuitur, quod absoluti propter mortis articulum, vel aliud impedimentum

a sententia excommunicationis ab eo, a quo alias non poterant, cessante impedimento, quam cito commode poterunt, se illi, a quo alioquin absolvi debuissent, contempserint præsentare, mandatum ipsius super illis, pro quibus excommunicati fuerant, humiliter recepturi, et satisfacturi, prout justitia suaserit, in eandem sententiam recidant ipso jure.

413. Intelligi hoc, non quod redeat eadem numero excommunicatio (hæc enim per absolutionem jam fuit sublata) sed alia omnino similis priori, et quidem ipso jure propter novam inobedientiam, atque contemptum sese debite præsentandi de novo commissum. Arbitrantur etiam nonnulli apud Dianam, part. 2, tract. de Conclavi, resol. 33. Quod cit. c. Eos qui, de Sentent. excommun. in 6, loquatur de excommunicatis denunciatis seu deductis ad forum externum, non vero de excommunicatis non deductis. Verum prior sententia est communiter recepta, nec proinde ab ea recedendum.

414. Quæritur IV. An similiter in mortis articulo absoluti a casibus reservatis, v. g. episcopo, sed nullam censuram annexam habentibus, teneantur, si convalescerint, comparere coram superiore, sicuti tenentur absoluti ab aliqua censura? Resp. Negative, cum Navarro, cap. xxvi, Manualis, n. 26. Suarez, et aliis communiter contra Hurtadum, quem in oppositum citat Diana, part. 4, tract. IV, resolut. 199. Ratio est, tum quia peccata talia jam fuerunt directe absoluta, eo quod in mortis articulo cesset omnis reservatio; nemo autem tenetur eadem peccata bis confiteri; tum quia nullo jure constat talis obligatio, sicuti constat de habentibus censuram reservatam.

415. *Absolutus in mortis articulo a casibus episcopalibus non tenetur se postea præsentare illi.* — Neque urget id, quod habetur statutum de absolutione a censuris. Nam imprimis diversa juris dispositio oppositum suadet. Deinde excommunicatio non incurritur nisi ob contumaciam, unde dignum est, ut talis specialiter se humiliet, et obsequentem ostendat Ecclesie, vel superiori, cui fuit contumax: secus est in aliis casibus reservatis. Tandem etiam absolutus a censuris in casu præmisso, non tenetur postmodum adire superiorem ad hoc, ut iterum absolvatur, cum jam absolutus sit; sed ut mandatum ejus accipiat, atque ostendat suam obedientiam ad recipiendam debitam me-

dicinam, et ad exhibendam majorem satisfactionem, si superior ipse majorem judicaverit imponendam, ut habetur in jure.

§ IX.

DE POTESTATE ABSOLVENDI AB HÆRESI, ET ALIIS CASIBUS RESERVATIS COMPETENTE REGULARIBUS TAM RESPECTU SUORUM SUBDITORUM, QUAM SECULARIUM.

416. *Regulares pro absolutione non mittuntur Romam.* — Quæritur I. Qualem potestatem habeant superiores regulares absolviendi a reservatis quibuscunque suos subditos? Ante responsionem notandum primo, quod monachi, alique regulares, ob mutuum percussorem (idem servata proportionem de aliis casibus Papalibus juxta dicta n. 374) non sint mittendi ad Sedem Apostolicam, sed possint absolvi a suo prælato. Ita enim habetur c. Monachi, de Sentent. excommun. idque in religionis favorem, et ut evagandi materia subtrahatur, extenditur in c. Cum illorum, de Sentent. excommun. etiam ad eos, qui ante ingressum religionis tale quid commiserunt: nisi excessus ipsorum extiterit difficilis, et enormis, ut mox ibidem subjungitur. Et hinc n. 379, annumerantur regulares inter habentes impedimentum adeundi summum Pontificem.

417. *Prælati regulares habent jurisdictionem quasi episcopalem.* — Notandum secundo, quod prælati regulares, ut sunt generales, et provinciales, ac hujusmodi superiores majores exempti, habeant jurisdictionem quasi episcopalem in suos subditos, prout loquuntur omnes auctores. Desumitur autem hoc ex c. Abbates, de Privileg. in 6, ibi: « Monasteriorum suorum conversis, et qui ad illa convolaverint, et in quos ecclesiasticam, et quasi episcopalem jurisdictionem obtinent. » Concordat Glossa, in Clem. 1, De rebus Ecclesie non alien. §. Proprii. Accedit ratio, quia jurisdictio in regulares, quæ erat penes episcopos, dum essent regularium superiores, translata est in prælatos regulares per exemptionem a jurisdictione episcoporum.

418. *Sed non omnes.* — Porro nomine prælatorum regularium jurisdictionem, quasi episcopalem habentium intelliguntur soli superiores majores, nempe generales, et provinciales, ac hujusmodi. Licet enim prælati cæteroquin dicantur omnes illi, qui

sunt superiores conventuum cum jurisdictione, arg. c. Decernimus de Judiciis, ibi: « Et alii ecclesiarum prælati: » ac nomine prælaturæ etiam comprehendatur prioratus, guardianatus, magistratus, seu alia superioritas localis; secundum quod sunt diversa nomina talium prælatorum, qui religionis præsent, ut notavit Glossa, in c. Nullus, de Election. in 6, §. Prælaturam. Nihilominus guardiani, alique superiores locales tantum habent in suos subditos jurisdictionem ordinariam, et dignitatem ecclesiasticam, qualem habent parochi, et curati, ut notat Sanctus de Melfi, in Statuta generalia, cap. 1, Statuto, 4, §. Guardianum; non autem quasi episcopalem. His prænotatis:

419. *Generales et provinciales possunt absolvere suos subditos ab omnibus, a quibus episcopus de jure communi absolvit suos diocesanos.* — Resp. I. Regulares prælati generales, et provinciales, possunt absolvere suos subditos ab omnibus casibus, a quibus possunt episcopi suos absolvere de jure communi. Ita communis doctorum, quos citat, et sequitur Herinck, disp. 7, de Sacramento penitentiae, quæst. 3, et Sannig, disp. 11, de Penitentia, quæst. 9, n. 8. Ratio patet ex proxime dictis. Confirmatur hoc ex constitutione Pii V (et habetur in Bullario Romano, constit. ejus 132) ubi priori conventuali, et superioribus prælati ordinis prædicatorum, ne sint deterioris conditionis quam sæculares, conceditur eadem facultas absolviendi et dispensandi erga subditos dicti ordinis, quam habent episcopi in clericos et laicos sibi subditos: in hoc autem privilegio communicant alii ordines præsertim mendicantes, habentes communicationem privilegiorum.

420. *Doctrina practica.* — Ex his inferes conformiter dictis, quidnam possint vel non possint prælati regulares, quantum est de jure communi in absolviendis suis subditis. Nam sicut juxta dicta n. 372, et seqq. potest episcopus suos diocesanos impeditos personaliter ire Romam absolvere. Siquidem in religionem favorem, et ut tollatur evagandi materia, possunt superiores regulares absolvere ab omnibus casibus Papalibus, nisi excessus fuerint difficiles et enormes, de quibus n. seq. Et quia habent in suos subditos jurisdictionem ordinariam, et quasi episcopalem, possunt dictam facultatem absolviendi delegare aliis, ut in simili diximus supra n. 398.

421. *Ampla potestas absolvendi in ordine minorum.* — Resp. II. « Ex Apostolica concessione possunt generales, et provinciales, eorumque vicarii, et custodes in suis custodiis fratres sibi commissos, vel eos undequaque declinantes, ab omnibus casibus, in quos inciderint, sive ante, sive post ingressum ordines, etiam Sedi Apostolicæ reservatis (hæreticis, relapsis, schismaticis, litterarum apostolicarum falsificatoribus, ad partes infidelium prohibita deferentibus, bigamis, et homicidiis voluntariis exceptis) absolvere, ac etiam in quibusvis sententiis excommunicationis, suspensionis, et interdicti a jure, vel ab homine generaliter promulgatis: ac etiam dispensare in irregularitatibus propter dictas sententias, aut ob celebrationem divinorum in locis interdicto ecclesiastico suppositis, vel ob susceptionem ordinum cum prædictis censuris contractis, et ab iisdem casibus a propriis, quos sibi elegerint, confessariis dispensari. »

422. Ita verbatim sonant statuta nostra generalia novissime recognita, a Sede Apostolica confirmata, et a reformata provincia Baviaræ acceptata cap. VII, § 4, fol. 117, quæ eadem refert ac probat P. Angelus Lantusca, in *Theatro regularium*, §. *Absolvo*, n. 5, citans summos Pontifices, qui hanc amplissimam absolvendi potestatem ordini concesserunt. Quia igitur de legibus jam institutis non est judicandum, sed secundum ipsas vivendum, arg. c. *In istis*, dist. 4, nunc determinationi statutorum generalium omnino insistendum censeo. Quibus sic stantibus:

423. *Regulares ab episcopo solam approbationem, a Papa vero jurisdictionem absolvendi habent.* — Queritur II. An, et qualem potestatem absolvendi sæculares ab hæresi, vel aliis casibus Papæ, vel episcopo reservatis habeant regulares tam subditi, quam superiores? Ante responsionem notandum primo cum communi, jurisdictionem absolvendi sæculares exempli non accipiant ab episcopo approbante, sed supposita approbatione episcopi localis, et consensu proprii superioris regularis, eam concessam habeant a Sede Apostolica, prout desumitur ex Clem. *Dudum*, § *Statuimus de Sepulturis*. Hinc Fagnanus, in c. *Omnis*, de *Pœnitent. et remis.* n. 79, sic ait: « Jam Sacra Congregatio concilii declaravit, regulares intra diocesin episcopi approbantis posse etiam audire pœnitentem alterius diocesis; cum

habeant jurisdictionem a Papa, » ex Clem. *Dudum*, de *Sepulturis*, et notat Glossa. in c. 2, de *Pœnitent. et remis.* in 6, § *Item tertio*, etc. ibi: « Mendicantes vero sunt delegati a Sede Apostolica. » Aliam rationem addit Layman, lib. V, tract. VI, cap. x, n. 19, quia videlicet episcopus tam amplam jurisdictionem audiendi confessiones omnium fidelium undequaque venientium, eosque a censuris etiam reservatis absolvendi dare non potest: sed eam confessarii mendicantium a Summo Pontifice, cum dependentia a consensu sui prælati, et approbatione episcopi accipiunt.

424. *Episcoporum reservatio principaliter afficit personam confessarii.* — Notandum secundo cum citato Fagnano, n. 78, et seqq. ac aliis communiter, quod quando episcopi, alique locorum ordinarii certos casus sibi reservant juxta concilium Tridentinum, sess. 14, cap. VII, talis actus reservationis principaliter ac directe afficiat personam confessarii arctando ejus jurisdictionem; licet etiam indirecte obstet pœnitentibus, eo quod a tali sacerdote ob defectum jurisdictionis absolvi non possint. Et hoc patet primo ex cit. concilio Trident. ibi: « Extra quem articulum mortis cum sacerdotes nihil possint in casibus reservatis. » Concordat Clem. *Dudum*, § *Per hujusmodi*, de *Sepulturis*. et Extravag. *Inter cunctas*, § *Sicque de Privilegiis*, ibi: « Sicque de casibus reservatis se nullatenus intromittant. » Patet enim, quod hac loquendi formula confessariorum jurisdictio restringatur, sicque reservatio casuum ipsos principaliter et directe afficiat. Ex quo recte:

425. *Et ideo possunt regulares absolvere alienum diocesanum a casibus in illius diocesi reservatis episcopo.* — Inferitur a Fagnano, loc. cit. n. 78, et seqq. quod regulares in aliqua diocesi ad audiendas confessiones ab episcopo approbati sine facultate absolvendi a casibus reservatis, possint absolvere pœnitentes et aliena diocesi confluentes a casibus in diocesi pœnitentis reservatis, non autem in qua confessiones audiunt. Tum quia reservatio casuum afficit confessarium, limitando ejus jurisdictionem: non potest autem episcopus limitare jurisdictionem regularis extra suam diocesin existentis, tum quia actus reservationis est localis, et restrictus ad suam cujusque episcopi diocesin, ut desumitur ex concilio Trident. loc. cit. ibi: « Nec dubitandum est,

quit hoc idem episcopis omnibus in sua cujque diocesi liceat. » Tum etiam, quia non tenentur regulares confessarii habere notitiam casuum reservatorum in aliena diocesi. His notatis,

426. *Debent regulares cavere propositiones circa absolutionem damnatas.* — Resp. I. Quoad potestatem Regularium absolvendi sæculares, esse imprimis cavendas quasdam propositiones novissime damnatas. Prima sic sonat: Prælati regulares possunt in foro conscientie absolvere quoscunque sæculares ab hæresi occulta, et ab excommunicatione per eam. Secunda est: Mendicantes possunt absolvere a casibus episcopis reservatis, non obstante ad id episcoporum facultate. Tertia est: Satisfacit præcepto annuæ confessionis qui confitetur regulari episcopo præsentato, sed ab eo injuste reprobato. Et hæ tres propositiones una cum pluribus aliis, ut minimum tanquam scandalosæ, sunt damnatæ ab Alexandro VII, non obstante, quod ultima earum olim fuerit fundata in jure canonico, nempe in Clem. *Dudum*, § *Si vero*, de *Sepulturis*.

427. *Nullus regularis potest sæcularem absolvere ab aliquo casu Bullæ Cœnæ.* — Resp. II. Nullus regularis, quantumvis privilegiatus, sive superior, sive subditus habet potestatem absolvendi sæculares ab aliquo casu Bullæ Cœnæ. Communis, et certa, ob clausulam omnium privilegiorum plenissime derogatoriam Bullæ Cœnæ insertam § 24, cujus verba lege supra num. 323.

428. *Nisi talis personaliter accedere Papam sit impeditus.* — Limitant aliqui conclusionem in sæcularibus personaliter Pontificem adire impeditis: utpote quos a quolibet, consequenter etiam a regulari confessario uti in articulo mortis absolvi posse, docent juxta dicta supra num. 395.

429. *Nec a casibus episcopo reservatis absolvere possunt regulares.* — Resp. III. Nullus regularis potest absolvere sæcularem a casibus reservatis episcopo illius loci, in quo talis regularis existit. Rursus communis, et certa, quia contraria opinio est damnata, juxta dicta num. 426. Dicitur tamen notanter, episcopo loci, in quo talis regularis existit, ob dicta num. 425.

430. *De potestate absolvendi. Remissive.* — Resp. IV. Confessarii ordinum mendicantium rite approbati habent generalissimam facultatem super omnes casus et censuras Papæ reservatas, exceptis iis, qui continen-

tur in Bulla Cœnæ Domini; quibus adde casus episcopis reservatos, ob proxime relatam propositionem damnatam. Ita Herinx, loc. cit., quæst. 2. Sannig, alique communiter. Patet hoc ex variis concessionibus summorum Pontificum, quas videre est in *Compendio privileg.*, §. *Absolutio quoad Sæculares*. Tum etiam ex concessione Pauli III, facta confessariis Societatis Jesu, et consequenter aliorum Ordinum habentium communicationem privilegiorum. Et quidem

Verba Pauli III in Bulla. Cum inter cuncta, sunt valde notanda, et sic sonant: Concedimus quorumcunque utriusque sexus Christi fidelium ad eos accedentium confessiones audiendi, et confessionibus diligenter auditis, ipsos et eorum singulos ab omnibus et singulis eorum peccatis, criminibus, excessibus et dilectis, quantumcunque gravibus et enormibus, etiam Sedi Apostolicæ reservatis, et a quibuscunque ex ipsis casibus resultantibus sententiis et censuris et pœnis ecclesiasticis, exceptis contentis in Bulla, quæ in die Cœnæ Domini solita est legi, absolvendi, ac eis pro commissis pœnitentiam salutarem injungendi, plenam ac liberam facultatem. Hactenus citata Bulla.

Plura de potestate absolvendi competente regularibus vide apud moralistas, et auctores de regularibus scribentes, uti Roderiquez, Miranda, Lezana, Portel, ac etiam Herinx de *Sacramento Pœnitent.*, quæst. 3, disp. 7, et alios.

§ X.

DE JUDICE CRIMINIS HÆRESEOS.

431. *In causa hæresis nullus laicus, sed solus ecclesiasticus potest esse judex.* — Queritur I. Quis sit, vel esse possit judex criminis hæreseos? Resp. I. Nullus sæcularis, seu laicus, sed solus ecclesiasticus esse potest judex in causa hæresis, sive incidentaliter, et principaliter, sive sola etiam sit quæstio facti de illa. Farinacius, de *Hæresi*, q. 186, a num. 152. Pirhing, h. t. num. 126, *Del Bene de Immunit. et jurisdict. eccles.*, cap. XVI, dub. 22, num. 12. Barb., in c. *Ut inquisitionis*, h. t. in 6, num. 7, cum Glossa communiter recepta in cit. c. §. *Prohibemus*. Estque hodie certa ob clara jura c. *Ut inquisitionis*, 8, § *Prohibemus*, h. t. in 6, ibi: Prohibemus quoque districtius, potestatibus, dominis temporalibus, et rectoribus eorum-